

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مستطابق

اخطار :

مسلكمنه موافق آثار جديده مع المنوئيه
قبول اولنور
درج ابدیهین آثار اعاده او نازار

دیه، فلسف، علوم، حقوق، ادبیاتده و سیاستده و باطاهر کرم سیاسی و کرم اجتماعی و مدنی احوال و شئون اسلامیه و دینیه بحث ایدر و هفته ده بر نشر اولنور.

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

سنه لکی

القی آیلنی

ممالک عثمانیه ایچون ۶۵ ۳۵ غروش

روسیه ۶۵ ۳۵۰ روبله

سائر ممالک اجنبیه ۱۷ ۹ فرانق

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

قیرلهدن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

عدد : ۹۹

۲۱ رجب لفرد ۳۲۸ پنجشنبه ۱۵ تموز ۳۲۶

دردنجی جلد

نفسیه شریف

انوارت آن

تفسیر

سورده بقره

بوسورده شریفه مدینه در وایکیوز سکسان یدی آیتدر - ق .
ابن عباس رضی اه عنهما حضرتلری بیوردی که بوسوره مدینه ده
شرف نزول ایدن سورده لرك اولی در . بعضیلری دیدی که بوسورده دن
یا انکز بر آیت نزولجه مستندادر که اوده [و اتقوا يوماً تُرْجَعُونَ فیه
الی الله] آیتی در . بو آیت حجة الوداع سنه سنده مکده یوم نحرده
نازل اولمشدر - خ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ - الم

سور کریمه نك فواتخنده بوکی وارد اولان حروف هجا حقنده
وبونلر ایله مراد نه اولدیغنده اعظم دین ایراد کلام ایلدیلر . بعضیلری
دیدی که بو حروف هجا علوم مستوره واسرار محجوبه دندر . جناب
حقك علمنی ذات علیه سنه تخصیص بیوردینی متشابهاتدندر . حروف
مذکوره قرأند سرالهدر . بزاتلرك ظاهرینه ایمان ایدر . علمنی
ذات اقدسسه تفویض ایلرز . صدیق اکبر رضی الله عنه حضرتلرندن
مرویدر که هر کتسابده بر سر وارد ، سر قرآن ده اوائل سورددر

بیورمش . امام علی کرم الله وجهه حضرتلرندن ده روایت اولمشدر که
هر کتابك بر صفوت و کزیده سی وارد ، بو کتابك صفوتی ده حروف
تهجی در دیمش . ابن عباس رضی الله عنهما حضرتلرندن : علما بو حروف
تهجی ك اندرا کندن عاجز قالمشدر دیدیکی مرویدر . شعبی دن
بو حروفك نه دیمك اولدینی صورلدقده او بر سرالهدر ، سزانی
طلب و تحری ایتیمك دیمش . معناسی درك و تعقل اولنمیان شی ایله
خطابده فائده اولدینی حالده بعض سورده لرك اوائلنده بووجه ایله
حروف هجا ایراد بیورلمسی کال اطاعت و انقیاد ایله انلره ایمان ایتیمك
مطلوب الهی اولدینی ایچونددر . معناسی تعقل اولنمیان اشیا ایله جناب
حقك عبادینی مکلف قلمسی جائزدر ، رمی جمار کی که معناسی درك
و تعقل اولنمدینی حالده بونکله تکلیف واقع اولمشدر . بعض علما :
بو حروف تهجی نك معناری معلومدر دیدیلر ، فقط او معانیده اختلاف
ایله انلردن برطاقی بو حروفدن هر بری اسماء الهدن بر اسمك مفتاحی
ومثلاً [الف] حرفی لفظة جلالك ، [لام] اسم لطيفك ، [میم]
اسم مجيدك مفتاحی بولندیغنه و برطاقی ده [الف] آلاء الله ، [لام]
لطف الهی به ، [میم] ملك صمدانی به اشارت اولدیغنه قائل اولدیلر .
عربك بعضاً بر کله نك بر حرفی ذکر ایدوب ده مجموع کله بی مراد
ایتمسی شوقاللرك ذهانی تأیید ایدر - ق خ س .

متشابه ایکی درلودر ، بری ، هیچ برشی اکلاشلمیان الفاظدر که
بونلره [متشابه اللفظ] دینور . اوائل سور قرآنیده بولنان : الم ،
الرا ، کهیمص ، طه ، یس کی حروف مقطعه بوقیلدندر . دیکری ،
معناسی مخالف عقل اولدینی ایچون او معنایی قصد واراده مستحیل
اولان الفاظدر که بونلره [متشابه المعنی] ، [متشابه المفهوم] اطلاق
اولنور : استعین بالله [الرحمن علی العرش استوی] آیت کریمه سننده کی

[استوی] لفظی کی . متشابهہ طریق سلف و طریق خلف اولیٰ اوزرہ ایکی طریق وارددر . رأی سلفہ کورہ متشابهی تأویلدن امتناع ایتملی در . بونلر [وهو الذي انزل عليك الكتاب منه آيات محكمات هن أم الكتاب وأخر متشابهات فالما الذين في نلوبهم زيغ فيتبعون ما تشابه منه ابتغاء الفتنة وابتغاء تأويله وما يعلم تأويله الا الله والراسخون في العلم يقولون آمنا به قل كل من عند ربنا] نظم جلیلی ایله استدلال ایدرک متشابهک علمنی جناب اقدسه ترک ایتشار وعبودیت مرتبه سنده توقف ایلشلددر . متشابهی تأویلدن امتناع ایدنلر آیت کریمہ ددی [الا الله] کلهسی اوزرنده وقف ایدرلر . [والراسخون] ده [واو] حرفی ابتداء در دیرلر . بونلر کورہ متشابهک فائده انزالی ، علماء راسخین حقیقده برمعامله ابتلادر ؛ یعنی علماء راسخین کندی عجز لرینی بیلسونلر ، عجائب اسرار الهیه طالمق ایله جمیع سرائرک منکشف اولیه جغنی اکلاسونلر ایچوندر . خلفک رأینہ کورہ متشابهک تأویلی جائزدر . بونلر دیرلر که متشابهی عقله وظاهر شریعتہ موافق صورتده تأویل ایدرک اکامعی ویرمک جائز اولسه انزالنده فائده اولماق لازم کلور ، بوايسه جناب علیم وحکیمه چسبان دکلددر . هم بز طلب علم ایله مأمور اولوب علم ایله اولان امره امثال ایسه عبادت اولدیغندن متشابهک معناسنی طلب و تحری ایدرز . بوفرقة [الا الله] اوزرنده وقف ایتیموب معطوف اولدیغنه قائل اولدقلری [والراسخون في العلم] ده طورلر . مسلك قدماء عبودیتہ ، مسلك متأخرین عبادتہ راجع اولوب عبودیت ربک ایستدیکی شیئہ رضا کوسترمک ، عبادت ایسه ربک راضی اولدیغنی شیئی یایمق اولمسنه نظراً عبودیت عبادتہ راجع بولدیغنی جهتله مسلك سلف ارجح ایسه ده عصر خلفده برطاقم ارباب زیغ وضلال قرآنی کندی هوا ی نفسانیلرینه کورہ تأویله تصدی ایتدکلرندن بو هوا پرستانک اقوال فاسده سنی رد و جرح ایچون تأویله ضرورت حاصل اولمسی نقطه سندن مسلك خلفک مستحسن اولدیغنی ده شبهه سزدر .

۳ - ذلک الکتاب لا ریب فیہ هدی للمستقیمین

او برکت ایدر که آنده ریب وشبهه یوقدر [بو کتاب ذی کمال که قرآن کریمدر ، شائبه نقصانندن بری اولدیغنی جهتله آنک حقیقته و من عند الله وحی منزل اولدیغنه هیچ شک و اشتباه یوقدر . کتاب اللهک وضوح دلالتنه و شعاعه برهانه احاطه نکاه ایدن هیچ برعقل منصف آنک سماء حقندن افاضه اولمش و خلقه اهدا ایدلمش برسراج و حاج هدایت اولدیغنه قطعاً تردد ایتمز [۱] . بو کتاب مکرم [متقیلره] حالاً و یا مالاً تقوی ایله متصف بولنانلره هدایتدر [آنلری حقه ارشاد ایدر برهادی و مرشددر . اکتسای لباس تقوی ایدنلر انوار قرآنندن اقتباس و مآثر قرآن ایله انتفاع ایدرلر] .

[ذلک] بعیده اشارت ایچوندر ؛ بو اشارتله قرآنک کالده بعد و علو مرتبه سی مراددر . خطاب التهمیده بعد و قرب آنجق مخلوقه نسبت ایله در . جناب اقدسه نسبت ایله هیچ برشیئہ بعید و قریب [۱] تفسیرلرده بوکا قریب برجه آبروجه بر توجیه اولدق ذکر اولدیغنی حالده بز بونی ماقبلنی تعلیل مقامنده ایراد ایلدک .

دینه من ، ذات کبریاسنه نسبت ایله بتون اشیا مساویدر - ع . [هدی] کلهسی [بکی] کی مصدر در و معناسی مطلوبه ایصال ایتک شانندن اولان شیئہ لطف ایله دلالتدر . متقی و غیر متقی ، مؤمن و کافر هرکیم کتاب الله نظر ایدرسا اکا کتاب اللهک هدایت و ارشادی شاملدر ، نته کیم [هدی للناس] بیورلمشدر ، حال بویله ایکن بوراده کتاب اللهک ارشاد و هدایتی متقیلره تخصیص بیورلمسی ، انوار قرآنندن اقتباس ایدنلر و آثار قرآن ایله منتفع بولنانلر آنجق متقیلر اولدیغنی ایچوندر .

متقی [اتقا] دن اسم فاعلدر . اتقانک اصلی [اتقا] در . [واو] تابه قلب ایدلکدن صکره افتعالتک [تا] سنه ادغام اولمشدر . اتقانک ثلاثیسی اولان [وقایه] فرط صیانت معناسنده در . تقوی ، عرف شرعده ، انسانه آخرتده ضرر و یردجک شیدن کمال توقیدن عبارتدر . تقوانک اوج مرتبه سی وارددر . برنجیسی شرکدن تبری ایله عذاب مخلدن توقی ایلکدر . [والزهم کلمه التقوی] قول کریمی بو مرتبه اوزرینه وارد اولمشدر ، چونکه بوقول کریمده کلمه تقوی ایله مراد کلمه توحیددر که اوده [لا اله الا الله] در . اکر شرکدن حذر و اتقا تقواده کافی اولمسیدی کلمه توحید کلمه تقوی اطلاق اولمازدی . ایکننجیسی فعل و ترکه دائر موجب اثم اولور هر نه وار ایسه جمله سندن و حتی بعضلرینه کورده صغائر دن بیله تجنب ایلکدر . شرعده تقوانک معنای متعارفی بوایکنجی مرتبه در ؛ [ولو ان اهل القرى آمنوا واتقوا] قول کریمی ایله مقصود اولازده بودر ، زیرا [واتقوا] جمله سنک [آمنوا] اوزرینه عطفی شرکدن حذر و اتقا تقوی ایله اتصافده کفایت ایتیموب بلکه بونکله برابر موجب اثم اولور شیلردن حذر و اتقا لازم اولدیغنه دلیل واضحدر .

اوجنجی مرتبه تقوی ، درونی حق جل و علا حضرتلرندن مشغول ایدن شیلردن تنزه ایدرک کلیاً جانب اقدسه توجه ایلکدر که [یا ایها الذين آمنوا اتقوا الله حق تقاته] قول کریمده مأمور به اولان تقوای حقیقی بودر . تقوانک برنجی مرتبه سی عوامک ، ایکنجی مرتبه سی خواصک ، اوجنجی مرتبه سی اخص الخواصک تقوای در . کتاب مینک هدایتی بومراتب اربابنک کافه سنه شاملدر - ق س ش .

[متقین] اتقادن مشتقدر . [تقوی] اسمدر . اصل ماده : وقی ، یقی ، وقایه در . وقایه نک معناسی معلومدر که مضرت و یرن شیدن بعد و یا تباعد و یا خود مضر اولان شیئی مدافعه در . لکن کوریورز که بو ماده ذات اقدسه نسبت اولنهرق استعمال اولیور . [فایای فاتقون] ، [واتقوا لله] ، [واتقون یا اولی الالباب لعلکم تفلحون] قول شریفلرنده اولدیغنی کی . الله تعالی دن حذر و اتقانک معناسی عذاب و عقابندن حذر و اتقا دیکدر . تقوانک جناب حقه اضافه و نسبت ایدلمسی انک امر عذاب و عقابنی اعظام ایچوندر ، یوقسه ذات علیه سندن اتقا هیچ بر فرد ایچون ممکن دکلددر .

جناب حقک عذابنی مدافعه ، نهی ایتدکلرندن اجتناب و امر ایلدیکی شیلره اتباع ایله اولور ، بوده عذابدن و تعذیب ایدندن خوف

ع-اوت جهتیله اشدینی البته یهود ایله دشرکری بولورسین و انلرک ایمان ایدنلره مودت جهتیله اک قریبنی بزنصارایز دیانلری بولورسین، بونلرک مودت جهتیله مؤمنلره پک قریب اولملری ایچلرندده قسیس و راهبر بواندیغندن و کندیلری ده حق فہم ایتدکارندہ تعظم ایدرک قبولدن ابا ایتدکارندندر . بونلر رسول اکرمہ نازل اولان آیاتی استماع ایتدکاری زمان کورسین کہ حق اکلاقلرندن ناشی کوز یاشلرندن کوزلری جوشور ، کوزلری بویله یاشله طولارق دیرلرکہ یاربنا بزیمان ایتدک ، بزیده نبوت محمدیہ شہادت ایدنلرله برلکده یاز .

قسیس : نصارانک دین جہتندن علماسنہ دینور . راہب : سالفده ناسدن عزالت و انزرا ایتش متمیدین نصاریہ اطلاق اولنور .

برکت زاده اسماعیل حق

صحیفه	ستون	سطر	خطا	صواب
۳۳۴	۱	۳۲	بولنال	بولنان
۳۳۶	۱	۳۸	حیاتک	حیانک
"	۲	۲۳	فزادہ	فزادالله

نسخة سالفده خطا و صواب

تاریخ اسلامیت

نام مستعاریدہ درفتور « درزی » نلک ترکیبہ مترجم رسالہ

فارشی ریبہ

— ۲۳ —

« والدہ سی اہینہ بی (آمنہ بی) غائب ایتدی » مشارالہا مدینہدن عودتندہ - یولده خستہ لہرق - ابوا نام محلده [۹] وفات ایتمشدر .

[۱] فرع نواحیسنندن اولوب مدینہ ملحقانسنندر . « ابن دخلان » مصباح منیرده « اسماء » وژندہ اولہرق مکہ ایله مدینہ آره سندنہ ، شمال جہتندن « جحفہ » یہ بر مرحلہ دوشندہ بر منزل اولسی مصرحدر . ضم جیم ایله « جحفہ » نلکده رابغہ قریب بر موضع اولدینی اورادہ مذکوردر . « فرع » قفل وژندہ اولوب صفرا واعمالتی مشہلدر . مرحومہ اولہ ابوادہ دفن ایدلشیدی . مؤخرآ مکہ مکرمہ یہ نقل اولدینی رسول اکرم حضر تلبشک اورادہ قبرینی زیارت بیورمسنہ دائر روایاتدن اکلاشمقدہدر .

جناب آمنہ نلک وفاتندن براز اول باشی اوجندہ محزون طوران رسول اکرمہ صوک نظر شفقتی عطف ایله شو ایاتی نظم وانشاد ایتش اولدینی او اشدہ والدہ سی حاضر بولنان « اسماء » بنت رهم نام قادیندن حافظ ابو نعیم و امام احمد بیہقی روایت ایتشلردر .

« بارک فیک اللہ من غلام »	یا ابن الدی من حومة الحام
« نجابون الملك العلام »	فوری غداة الضرب بالسہام
« بمائة من ابل سوام »	ان صح ما بصرت فی المنام
« فانت مبعوث الی الانام »	تبعت فی الحل و فی الحرام
« تبعت فی التحقیق والاسلام »	دین ابیک البر ابراہام
« فاللہ انہاک عن الاصنام »	ان لاتو الیہا مع الاقوام

ایله حصولہ کلور ، شوحالده خوف ابتدا عذابدن و حقیقتده عذابک محل صدورندن اولمغله [متقی] نفسی عقابدن صیانت ایدن کیمسہدر ، فقط او کیمسہ نفسی عقابدن صیانت ایدہ بیلیمک ایچون کندندہ تفکر و سداد بولملی درکہ بو تفکر و سداد ایله عقاب و آلامک مصادرنی بیلسونده انلردن حذر و اتقا ایتسون .

زمان جاهلیتده عبادت اصنامی تقبیح ایدنلر وار ایدی . بونلر فاطر السموات والارضک اصنامہ خضوع ایدلمسنہ راضی اولدیغنی و جناب حقک خیری سبور و شرہ بنض ایدر اولدیغنی درک و اذعان ایتشلر ایدی ، حتی ایچلرندہ عبادت اصنامدن طولایی خلق ایله اختلاطدن مجاہدت ایدوب عزالتہ چکلہش اولانلری بیلہ وار ایدی . فقط بیلککاری عبادت الہیہ انحق التیجا و ابتہال و جناب ربوبیتہ تعظیم ایله بعض خیرات بدیمہدن عبارت ایدی .

اهل کتاب ایچندہ دخی اولہ ذوات وار ایدی کہ جناب منزل الفرقان انلری [. . . من اعل الکتاب امة قائمة يتلون آيات الله آناء الیل و هم یسجدون . یؤمنون بالله والیوم الآخر و یأمرون بالمعروف و ینہون عن المنکر و یسارعون فی الخیرات و اولئک من الصالحین] قول شریفی ایله [ولتجدن اقربہم سودة للذین آمنوا الذین قالوا انا نصاری ذلک بان منہم قسیسین و رهباناً و انہم لا یتکبرون . و اذا سمعوا ما انزل الی الرسول ترى اعینہم تفیض من الدمع مماً عرفوا من الحق یقولون ربنا آنا فا کتبنا مع الشاہدین] نظم جلیلی کہی نیجہ آیات کریمہ ایله وصف ایتش ایدی . ایشته متقین ایله شو ایکی فرقہدن بونلر امثال ذوات مراددر . متقینی شو ایکی فرقہ ایچندہ مؤمنیندن اولوبده صکرہ اسلام اولمش اولانلره و یا خود مسلمہنہ تخصیص ایتمکہ حاجت یوقدر . متقین ایله شو ایکی فرقہدن ذکر اولنان ذوات مراددر نلک ، چونکہ قوملرینک سالک اولدقلری مسلکدن قلیلرندہ اشمئزاز و نفسلرندہ ہدایتہ بروجد و شوق بولنانلر انحق بونلر اولوب کندیلرینسہ من عنداللہ برشی کلنجہ اہتدا و اکا اولان استعدادلرینی تظن ایدرلر . بناء علیہ بو آیت کریمہدہ ذکر اولنان متقین اول کیمسہلردر کہ نفسلرندہ نوعماً رشد و سداد ایله قبول ہدایتہ بر مقدار استعداد بولدیغندن بو حال انلری علم و ادراکلرینک واصل و تفکر و اجتہادلرینک مؤدی اولدینی مرتبہ اللہ تعالی نلک سخط و غضبندن توفیہ و رضای الہی یی اکتسابہ سوق ایدر - ع .

نکاشتہ سطور توقیر قلنان ایکی نظم جلیلدن برنجیسنک مفاد شریفی : اهل کتاب ایچندہ مستقیم و عادل بر جماعت وارددر کہ انلر ساعات لیلہ سجده ایلیہرک یعنی نماز قیلارق آیات اللہی تلاوت ایدرلر . انلر اللہ و یوم آخرتہ ایمان ، معروف ایله امر و منکردن نہی و امور خیرہ کمال رغبت ایله مبادرت ایدرلر ، انلر بوصفات فاضلہ ایله متصف بولملری حسیلہ رضا و ثناء الہی یہ کسب استحقاق ایتش صالحان زمرہ سندنلرلر .

ایکنجی قول شریفک مؤدای عالیسی : سن ناسک ایمان ایدنلره